

סמסטר א', תשע"ו
יום ה' 16:00-19:00
מס' קורס: 1041.2608

אוניברסיטת תל אביב
הפקולטה למדעי החברה
החוג לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה

תיאוריות סוציולוגיות של אירגונים

פרופ' אלכסנדרה קלב
שעת קבלה: יום שני, 12:00

הקורס יפרוש יריעת ידע רחבה וביקורתית בפני סטודנטים/יות המתעניינות/ים בסוציולוגיה של אירגונים וניהול. הקורס נפתח בקונטקסטואליזציה היסטורית-פוליטית של החשיבה והפרקטיקה הניהולית המוקדמת תוך התייחסות לנקודות הרצף והשינוי ביחס לניהול בן זמננו. משם נעבור לסקירת תאוריות סוציולוגיות המבקשות להבין התנהגות אירגונית. בחלקו השלישי של הקורס נבחן את הן את האירגון והן את התאוריה האירגונית כמוסדות המייצרים אי שיוויון מגדרי, אתני ולאומי.

דרישות הקורס – קריאת פרטי הקריאה לפני השיעור. ההרצאות והדיונים בכיתה יניחו שקריאה זו נעשתה. הדיונים בכיתה הינם חלק בלתי נפרד מתהליך הלימוד. הקורס ייחתם בבחינה שתקבע ציונכם בקורס. הידע שתדרשו להפגין בבחינה זו כולל הן את חומר הקריאה והן את חומר הדין בכיתה.

תוכנית הקורס:

מספר פרקים ברשימת הקריאה יהיו מתוך הספר:
ברקוביץ' ניצה. 2010. סוציולוגיה של אירגונים. מקראה. הוצאת האוניברסיטה הפתוחה.
פריט זה יופיע ברשימת הקריאה כ"או"פ".

**נא עקבו אחרי אתר הקורס למקרה של שינויים בתוכנית הקריאה.

שבוע 1 - היכרות ומבוא

קונטקסטואליזציה היסטורית וחשיבה אירגונית וניהולית מוקדמת

שבוע 2 – צמיחת התאגידים והניהול המודרני, "הניהול המדעי" ובירוקרטיה

שנהב, יהודה. 1995. מכונת האירגון: חשיבה ביקורתית ביסודות תורת הניהול. תל אביב: שוקן. עמודים: 43-171

וובר, מרכס. "בירוקרטיה", אצל ליסק משה (עורך) סוגיות בסוציולוגיה – מבנה וריבוד. תל אביב: עם עובד.

שבוע 3 אסכולת "יחסי אנוש"

גזיאל, חיים. 1990. מחשבה מנהלית בת זמננו. רמות, אוניברסיטת תל אביב: 89-113, 101, 116.

פרנקל, מיכל. 2005. "השפעת יחסי כוחות פוליטיים פנימיים על אופן אימוצם של רעיונות ניהול מייבאים" Organizations 12:275-301. (או"פ פרק 2)

תאוריות סוציולוגיות של אירגונים:

שבועות 4-5 תהליך העבודה ואירגונים כמערכות שליטה בגוף ובנפש

או"פ, פרקים 13, 9 ו-14:

אדוארדס ריצ'רד ס'. 1984. "דרכי שליטה בתהליך העבודה – ניתוח היסטורי".
עמודים 109-141 בתוך Frank Fischer and Carmen Sirianni (eds.)
Critical Studies in Organizations and Bureaucracy. PA: Temple University Press

קונדה, גדעון. 2000. "עצמי" וארגון: בצילו של שור הזהב". עמודים 181-240 מתוך
מהנדסים תרבות: שליטה ומסירות בחברות היי טק. חרגול הוצאה לאור.

מילס צ'ארלס רייט. 1956. "החרדה לסטטוס" עמודים 239-258 מתוך
Oxford University Press. White Collar: The American Middle Classes.

שבוע 6 תלות במשאבים

Pfeffer Jeffrey and Gerald R. Salancik. 1978. The External Control of Organizations: A resource Dependence Perspective. NJ: Person Education Incorporated.

Excerpts. Download from course website.

שבוע 7 תאוריה אקולוגית של אירגונים

Carroll Glenn R. and Micahel T. Hannan. 2000. Density-Dependence Processes. In The Demography of Corporations and Industries

Excerpts. Download from course website.

שבוע 8 תאוריה מוסדית

או"פ, פרקים 10, 11:

מאייר ג'ון ובריאן רואן. 1977. "אירגונים ממוסדים – המבנה הפורמלי כמיתוס וטקס".
83:340-363 American Sociological Review

דימאג'יו פאול ג' וולטר ו' פאואל. 1983. "שיבה אל כלוב הברזל: איזומורפיות מוסדית ורציונליות קיבוצית בשדות אירגוניים" American Sociological Review 48:147-160.

קפלן דני. 2011. "ניתוח נאו מוסדי של עליית מוזיקה מזרחית לייט ברדיו הישראלי בשנים 1995-2010". סוציולוגיה ישראלית 13(1):135-160

שבועות 9-10 פוסט ביורוקרטיה ואחריות חברתית

או"פ, פרקים 19, 18, 21:

סמית, ויקי. 1997. "דרכים חדשות לארגון העבודה" Annual Review of Sociology 23:315-339.

פילק, דני. 2004. "ישראל מודל 2000: פוסט פורדיזם נאו ליברלי". עמודים 34-56 בתוך דני פילק ואורי רם (עורכים) שלטון ההון: החברה הישראלית בעידן הגלובלי. הוצאת הקיבוץ המאוחד.

שמיר, רונן. 2007. "שוק פרטי ולחץ ציבורי: על עיצוב מושג האחריות החברתית של תאגידים". עמודים 237-258 בתוך חנה הרצוג ואחרים (עורכים) דורות, מרחבים, זהויות. מכון ואן ליר והקיבוץ המאוחד.

שבועות 11-13: אירגונים וחברה

שבוע 11 התשתית המגדרית של אירגונים

או"פ, פרקים 16, 20:

ברקוביץ, ניצה. 2007. "נשים וגברים של הארגון" רוזבת קאנטר וייצור הנשיות והגבריות באמצעות ארגון העבודה". עמודים 119-189 'בתוך ינאי ואחרות (עורכות) דרכים בחשיבה פמיניסטית. תל-אביב: האוניברסיטה הפתוחה.

ארנרייך ברברה ואנט פואנטס. 1987. "סביב העולם עם החברות הרב לאומיות"; סבירסקי, ברברה "נשים ישראליות בקו הייצור". עמודים 11-22, ו, 69-121 בתוך ברברה ארנרייך ואנט פואנטס "נשים בקו הייצור העולמי". הוצאת ברירות.

שבוע 12 אירגונים ואי שיוויון אתני

נקומו, סטלה מ'. 1992. "המלך הוא עירום: לכתוב מחדש 'גזע באירגונים'". Academy of Management Review 17:487-513.

דר, אסף. 2009. "פלסטינים ויהודים בעבודה: על הסוציולוגיה של פרקטיקות עבודה בישראל ועל תרומתה להבנת הקונפליקט". סוציולוגיה ישראלית י' (2): 287-306.

שבוע 13 אירגונים ותנועות חברתיות –

Hwang, H. and Powell, W. W. (2009). "The Rationalization of Charity: The influences of Professionalism in the Nonprofit Sector". Administrative Science Quarterly, 54, 268-298.

Van Bommel Koen and André Spicer. 2012. "Hail the Snail: Hegemonic Struggles in the Slow Food Movement". Organization Studies 32(12): 1717-1744

Meyers, J. S. M. and Vallas, S. P. (2015). "Diversity Regimes in Worker Cooperatives: Workplace Inequality under Conditions of Worker Control". The Sociological Quarterly. <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/tsq.12114/full>